

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді,
Виходить що тижня
В Вінніпегу, Ман. (Канада), під ч. 144 Higgins Ave.
Редактор і адміністратор Ів. Навізовський.
Передплата виносить \$2.00 на рік, за границю так само.

"ROBOTCHYJ NAROD" (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR AND MANAGER.
Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Редакція за оголошення не відповідає.

Кляса поверх усього.

І на мітингах S. P. of C., і C. D. Partii, і I. W. W., і навіть старих юній скрізь чути одну проповідь: „Світ є розділений на дві кляси: на клясу капіталістів і клясу робітників. Кляса робітників є опукана клясою капіталістичною. Кляса робітників гине в тяжкій праці, в той час, коли капіталісти заживають на землі райських розкошів. Робітничу клясу має історичне завдання скасувати капіталістичний устрій і запровадити на його місце лад соціалістичний...”

Буржуазія, молодіючи всіми добрими землі, має „вітчину”, а деж наша вітчизна робітників? Нам лишається лише кляса. В своїх членах нашої кляси бачимо своїх братів, інтереси їхні рахуємо за свої інтереси, визвол робітничої кляси з ярма капіталізму буде в той самий час визвол і нас самих.

Але наша робітничу клясу темна, не зорганізована, як величезна череда робочої худоби, працює котрої користають ся хитруни капіталісти.

І от з поміж тої кляси вийшли ми. Ми зрозуміли усе опуканство світа сего і організуємось у робітничу організацію, аби увільнити себе і свою клясу з капіталістичної неволі. Ми позакладали партії: соціалістичні партії, юніні організації. Робітничу клясу одна на цілім світі. Чомуж ті свідомі робітники не організовані в одну партію? По розумному, коли одна кляса, то й одна партія повинна бути. А ми тут в Канаді ті свідомі роздерті на чотири табори. Се тому, що в тих „свідомих” мало ще свідомости, що не партія має їх обходити, але перше все кляса. Не соціалістичну партію, не I. W. W., не юнію маємо мати все на думці — але свою клясу, клясу робітничу від Квебека до Ванкувера. Про її добро дбати, за нею боротись!

Не всі ми однаково освіджені, не всі однаково світрозуміємо, тому і визвол свій не однаковими дорогами провадимо. Соціал-демократи розуміють так, а юністи інакше. Одні політикою, а другі думають що і без політики врятують ся.

Одно але що ніхто про клясу не дбає.

Член I. W. W. дивить ся на соціаліста, як на найгіршого ворога; анархіст всі сили свої кладе на знищення соціал-демократів, а забуває, що його завдання є повалення капіталізму, а не брата з свої власної кляси, брата, котрий трохи інакше світ лиш розуміє. А темняки з старих юній нищать вирост сами себе, помираючи часами лібералів або консерватів. Везголові члени робітничої кляси попирають своїх і наших ворогів, членів ворожої нам капіталістичної кляси.

Чи не безголові??

Зрозуміли що „робітничу клясу має історичне завдання звести капіталістичний устрій”, то й кають його. Призуть ся як пси між собою за точок своїх конституцій.

Се не добре! Навчіть ся ставати інтереси своєї кляси робітничої понад усе, зрозумійте, що всі ми вороги капіталізму. Ми повстанці - раби, котрі повстали оборонити свою клясу від заглади. Зачніть бачити один в однім більше члена кляси своєї, спільника-борця, а тоді зможе і порозуміти, і прийде той час, коли візьмуть ся усі борці в одну партію, вдарять спільними силами на ворога і повалять капіталістичний лад, а заведуть соціалістичне нове життя, де воскреснуть всі раби.

Молотільня.

Переклад з романського.

Управа.

„Але як ви живете без жадного правительства, без жандармів, без старостів?”

„Такої бравжі ми межі собою вже не маємо; ми вибираємо в наших селах депутатів, які залагоджують справи меншої ваги. Коли приходить ся над важними справами радити, то ми сходимо ся всі і ухвалюємо. Війська не маємо також, бо в нас кождий від дитинства учить ся стріляти, їздити конем і гімнастику. Поліції не потребуємо також, бо в нас нема ні злодіїв, ні вломувачів. Кождий дістає від громади, що ему до життя потрібно. Своїх дітей виховуємо через цілий молодечий рік в школах, де они набирають широкої науки, а передовсім любови до спільної праці й цілого загалу. Тому не маємо також ні збиточників, ні лихих людей, ні ворожих приписам нашого спільного життя. Коли трафить ся бійка між нерозважними людьми, тоді судить громада.”

„А відка берете Ви розумних і чесних депутатів, на місце тих злодіїв і рабівників, які колись були двірники, повітові маршалки і посли?” — „Я вже тобі казав, що ми виховуємо наших дітей на чесних людей, які панують себе і загал. Відколи у нас нема дідичів, то кожда дитина ходить до школи, хлопці й дівчата. В кождім селі є школа. По скінченню менших наук побирає кожда дитина ще й виспів. Крім глибокої науки про світ учить ся кожда дитина ще якогось фаху. Коли аї подобає ся рільництво, то рільництво, коли промисел, то промисел. По скінченню наук бере ся она до сего фаху. На пана, деруна не учить ся она, бо панів таких навіть нема. А се для нашої дитини, була би найбільша ганьба, коли би про нею говорили, що она боїть ся праці. Учити ся може кожда дитина в спокою. Ми не потребуємо запрягати дітей до тяжкої праці, бо загал сам журить ся про утримання дітей. Диви ся, Андрію, на того хлопана, що коло тебе. Він скінчив університет, та се єго не може відтягнути від праці і він кидає до машини своєї, так як другі. По їді їде до дому і далі читає в своїх книжках і набирає такої науки, яку ми, старі, не зрозуміємо й до „гробової дошки”. Парубок, на якого вказав Іван засміяв ся і сказав до Андрія: „Се правда, що батько каже, наука не відтягає від роботи, а додає більшої охоти до неї. Але мусимо признати, що теперішня праця не така тяжка, як давно. Навіть у живих не працюємо більше як 8 годин денно, бо більшу часть роботи залагоджує машина. В зимі не робимо більше, як 4 години, а дуже часто ми цілком вільні від праці”.

Розділ плодів.

„Але як розділюєте, плоди з поля? питає ся Андрій. І що стало ся з тими клатками землі, які мали наші мужики?” — „Хто хотів затримати собі свою землю, той затримує. Але майже всі мужики віддали відтак свою землю до спільного оброблення. Они знали, що земля спільно оброблена вимагає меншої праці а дає більше плоду. Плоди з поля розділюємо межі тих, що працювали на се. Кождий дістає тільки, що може уживати по шию. Гойности ніхто не заводять, бо знає, що плід вийшов з єго праці і з праці єго товаришів. Землі маємо досить; она є добра і плодотворна, ми обробляємо її машинами після вказівок рільничої науки. Подиви ся на громадські магазини! Там є десять раз більше хліба, як за часів дідичів. Одну часть плодів даємо господарям після чисельности єго родини. Кождий дістає тільки, кілька потребує на цілий рік. Другу часть ховаємо до магазинів на тяжкі часи, на неплідні роки. Що лишає ся, то продаємо містам або иньшим краям. За те одержуємо марфу, яку вироблюють робітники: черевики, залізо, машини і все, що громада потребує.”

З фабриками зробили ми так, як з землею. Они належать робітникам, які в них працюють. Робітники є власниками фабрик і вибирають з поміж себе найздібніших на управителів; коли їм котрий не подобає ся, то вибирають иньшого. Цілий товар, який они виробляють, належить ся їм самим. Робітники роблять з ним то, що ми з нашими плодами, они міняють їх за річі як їм потрібно. Правда, що з початку було трудно завести такий порядок. Але через кілька років зроблено лад. Наці депутати обчислили кілька є робітників в краю, кілька ми маємо землі, а кілька треба би хліба, полотна, сукна заліза і иньших річий потрібних до життя. Відтак розпоряджено кілька і котра фабрика має виробити того або иньшого, кілька якого хліба мають засіяти мужики. Нікого не силувано до роботи, яка не була єму мила. Кождий присвячував ся роботі, якій хотів, і міг провадити й кілька ремесел. Але кождий розумів, що він мусить працювати для краю, для вигалу; що коли би він мав свої особисті лихі забаганки, то мусів би давний прикрай лад завернути ся назад.

Із воєнних образків.

Один воєнний кореспондент, якому прийшлося почувати в грецьким-полемім шпиталі, так описує сі страшені хвилі, які перебув сї ночі:

— Ааа!... А-а!... А-а!... Страшний крик, крик великих мук, крик естрашного болю роздаєть ся в нічній тишині. Таки сейчас коло мене хтось так грімко стогне... Через якийсь час той крик змагаєть ся, потім слабне, стихає і я чую тільки бульканє і харканє, як би хто хотів у уста налив води.

Я що йно заснув і мені страшно не хочеть ся вставати. Лежу не рухаючи ся і не відкриваю очей, та все таки чую, що засвітили світло і хтось ходить. Що стало ся, я вже давно вгадав, як тільки почув бульканє і харченє: очевидно, жовнір, що лежав недалеко від мене і був ранений в груди, дістав внутрішнього вибуху крові і та кров підходить йому до горла і бульканє, а він сам харчить.

Принесли ясну лампу. Коло раненого появились доктори і починають перевязувати йому рану. Хорий уже не кричить, а тільки хрпає. Довго крутять ся коло нього доктори. З усіх сторін шатра дають ся чути вздохи і стони. Всі ранені, що задрімали, видно побудили ся. Рани їх печуть, болять і вони стогнуть, світло їх дражнить.

— І так він умре, все одно, пощо-ж крутити ся коло нього і перешкаджати другим! — думаю я собі. Обертаю ся лихий на другий бік, лицем до світла і бачу таке: Двох докторів зручно перевязують хорому груди. Лице раненого чорне як землянка, поху́діло, тільки очі блистять. Видно, у нього горячка.

Доктори покінчили свою роботу, погасили світло і в шатрі знов стало темно і тихо. Тільки чути, як дощ барабанить по полотні. Стараю ся заснути. Аж тут чую, що велика дощова капля упала мені на лице. За нею друга, третя... ще і ще. Брр! Як непримно! Я пересуваю подушку то в право то в ліво, та все даремно. Над головою паде таки правдивий дощ. Очевидно, треба обернути ся, себто положити ся, щоби ноги були там, де тепер голова. Та жалє вставати, я вже так гарно оگریв ся під сьєю буркою! Але подушка моя вимокла, просто бері і викручай з води. Встаю, перекидаю подушку в ноги і назад кладу ся. Показуєть ся, тепер добре. Починаю дрімати.

Аж тут новий крик, але тепер не крик болю, а якийсь вишний, дивний крик, як би від перестрашу, що аж мороз іде по тілі. Я зрываю ся з ліжка і сьвічу сірник. Всі ранені, котрі тільки можуть руками рухати, також починають сьвітити сірниками! — Що таке? що стало ся? — питають ся всі. Та крик продовжуєть ся і просто хватає за серце. Кричить якийсь хорий і махає руками, як би хотів когось від себе відганяти. До нього прискочило кілька людей і старають ся його задержати, але він рветь ся силою. Прибігли доктори з сьвітлом. Хорий успокоев ся і тільки дико олюндас ся довкола.

То один із многих, що на війні зі страху стратили розум. Його помістили в шпиталі, бо думали, що прийде до себе. То грецький воєн, молодий гімназіяльний професор в Афинах. Він був в огні, коли позиції Турків і Греків зближили ся до себе на 500 метрів і коли треба було лежати не рухаючи ся і слухати, як над головою свистять кулі. Він лежав відважно так цілий день, чекаючи, коли буде дана команда до штурму на багнеті, та коли турецька куля вбила лежачого разом з ним його товариша і приятеля адвоката з Атен, він не витримав і... і йшов з розуму. Сейчас таки на позиції, під градом куль він зірвав ся і став кричати, що бачив, як прийшли „духи”, забрали його товариша і тепер хочуть його забрати. Хорого товариша силою положили на землю, і так його держали, аж надійшла ніч. Потім віддали його в руки санітарам і ось він тепер лежить тут в шатрі напроти моїх ноший. Як тільки стемніє, йому сейчас привиджуєть ся духи. З вечера був заснув було трохи спокоем, але в ночі пробудив ся і почав нову війну з духами. Коли принесли світло, він успокоев ся. Доктори дали йому на сон і він знова заснув.

Знова темно і тихо... Я накрив ся з головою і стараюсь заснути. Дощ дальше барабанить по полотні. Та через кілька минут чую слабій звук: „Вввв — вввв” То якогось хорого трісе фебра, горячка. Я чую, що його трісе так, що під ним дряблять ноги а зуби так стучать, як би хто горохом об стіну кидав.

Я вже не можу заснути. Кидаюсь в боку на бік, але сон відійшов. Лежу і думаю о воєнних нещастях. Аж тут чую якийсь підозрілий шум. Я починаю уважно прислухувати ся. Хтось ходить по шатрі, певно один з хорих від великого болю встав з носий. Та показало ся, що знову то був той божевільний професор. Не знати в який спосіб він утікаючи перед гонившими за ним духами, вліз у великий куфер з антикарськими приладами, але коли духи і там прийшли, щоби його забрати, він почав знов кричати, перевернув куфер і почав бігати по шатрі, перевертаючи ноші з раненими. Явили ся знова доктори з сьвітлом, і хорий трохи успокоев ся. Йому дали ще раз на сон і він заснув.

Тепер завважали також, що ранений в груди воєн, що недавно булькотав і харкотів, — помер. Подивили ся на нього і лишили його дальше на ношах, тільки лице йому закрили.

Ніхто вже не міг спати, а до рана було ще далеко. Дощ дальше барабанить по полотні, а в шатрі було холодно і спро, земля в шатрі розмокла, так що встати було годі.

Стало тихо-тихо...

Та ту хтось заплакав, так голосно і гірко заридав, що мені аж серце крапалоє з болю. Довго тривав той плач і стільки було в ній жалю і розпуку, що і я сам почав плакати і ридати, а за мною і другі ранені. Здавало

ся, що всі ми напіння, які спричиняють в братах місяця для всіх

Раді

В глибокім смерекам, що підводять ся до палній вугля: гають візки з вуглем, з котих будують, з котих дають пона з правителя, перерами і баньками „майна”. З грочезний закром, вулля і відділяютьчого зпід земного вугля вж руху.

Зимове сонце ми і червоною Небо, хмари і місятом річки — веть ся сповзанняють десятки по новий ладун

Легенкий ром канадійсь далеко чути ре

Ось зареяла за стайною, моїрніки: чорні, лампами на затроєні газамі, відерцями для дорожі, де їм на з умітими лиця

Поздїмзави кождий зі своїм щезли під землею гірничі да палиною знов з На погержу у конторі робити коло машини, еті відбарає і вчук, а в долині ходить з ліхтарем, толками сорок Джан Олейко, елуни, дошки

Стегнїло, чорні тіни. Віз лоток, дзвонять Пан Олейко, задував „най” Іванчук став до роботи йшла й Олейка, котрий вітї діставав у літ, як один дивне усього не була перш, довго візок смачь”, буркоті пан Олейко.

Центр. Заряду перший пір Вільям: Ку

Montreal, Quebec, Calgary, Alberta, Elmwood, Maple, Poplar Park, North Toronto, Ontario, East Selkirk, Manitoba, Winnipeg, Blue Bonnet, Coleman, Alberta, Walkleybergh, Vancouver, British Columbia, South Porcupine, Ontario, Honor, William, Fort Mill, Copper Cliff, Ontario, Ottawa, Ontario.